

Obilježja kampova Republike Hrvatske s osvrtom na kamp Turist Karlovac

Žanić, Josipa

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:540318>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-31**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

**VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA**

Josipa Žanić

**OBILJEŽJA KAMPOVA REPUBLIKE HRVATSKE S
OSVRTOM NA KAMP TURIST GRABOVAC**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, listopad 2018.

Veleučilište u Karlovcu
Poslovni odjel
Stručni studij ugostiteljstva

Josipa Žanić

**OBILJEŽJA KAMPOVA REPUBLIKE HRVATSKE S
OSVRTOM NA KAMP TURIST GRABOVAC**

ZAVRŠNI RAD

Mentor: dr. sc. Silvija Vitner Marković

Kolegij: Poslovanje ugostiteljskih poduzeća

Matični broj studenta: 0618615035

Karlovac, listopad 2018.

SAŽETAK

Kamping turizam je jedan od specifičnih oblika turizma koji posljednjih godina u Republici Hrvatskoj zauzima značajniju tržišnu poziciju. Dinamičan razvoj kamping sektora rezultirao je danas udjelom kampova u ukupnim smještajnim kapacitetima Republike Hrvatske od 35%. Iako kamping turizam asocijativno vežemo uz jeftini oblik provođenja odmora, danas se to sve češće povezuje s luksuzom.

Ovaj rad daje pregled razvoja kamping turizma i obilježja kampova Republike Hrvatske s posebnim osvrtom na kamp Turist Grabovac na području Karlovačke županije. Analizirani su statistički podaci i obilježja vezana uz poslovanje kampa.

Ključne riječi: kamping turizam, kamp, vrste kampova, smještajni kapaciteti kampova, kamp Turist Grabovac

ABSTRACT

Camping tourism is one of the specific forms of tourism that has been growing in recent years in the Republic of Croatia. The dynamic development of the camping sector resulted in a 35% share of campsites in total accommodation capacities of the Republic of Croatia. Although we consider camping tourism as a cheap form of vacation, today it is a luxurious form of time spending. This paper summarizes the development of camping tourism and the characteristics of Croatian camps with special reference to the campsite Turist Grabovac in the Karlovac County. The data related to the camp's business will be analyzed and displayed.

Key words: camping tourism, types of camp, accommodation capacity of camp, camp Turist Grabovac

SADRŽAJ

1.UVOD	1
. 1.1.Predmet i cilj rada.....	1
1.2.Izvori podataka, metode prikupljanja podataka.....	1
1.3.Struktura rada	1
2. OBILJEŽJA KAMPOVA I KAMPING TURIZMA.....	3
2.1. Pojmovno određenje kampova	3
2.2.Povjesni razvoj kamping turizma u svijetu i kod nas	4
2.3. Vrste kampova.....	5
2.4.Kamping usluge.....	10
2.5. Smještajne jedinice kampova	11
3.KAMPING TURIZAM U REPUBLICI HRVATSKOJ	13
3.1.Obilježja kamping ponude u Republici Hrvatskoj	13
3.2.Kamping turizam na području Karlovačke županije	17
3.3.Kategorizacija kampova u Republici Hrvatskoj	18
3.4.Suvremeni i tradicionalni kamping turizam	20
4.KAMP TURIST GRABOVAC	23
4.1.Općenito o kampu Turist Grabovac	23
4.2.Smještajne jedinice kampa	24
4.3.Prijamni odjel	28
4.4.Odjel domaćinstva.....	28
4.5.Odjel hrane i pića	28
4.6.Izvanpansionska ponuda.....	29
4.7.Statistički podaci kampa Turist Grabovac.....	30
5.SWOT ANALIZA KAMPA TURIST GRABOVAC	33
6.ZAKLJUČAK	35
LITERATURA.....	36
POPIS SLIKA	37
POPIS TABLICA.....	37
POPIS GRAFIKONA.....	37

1. UVOD

Kroz poglavlja završnog rada, prikazane su osnovne značajke i odrednice kamping turizma. Kao primjer, na kojem se temelji praktični istraživački problem, odabran je kamp u Karlovačkoj županiji „Turist Grabovac“. Kroz ponudu navedenoga kampa, provedena je analiza, utvrđene su prednosti i nedostaci te moguće strategije unaprjeđenja poslovanja kako bi došlo do obogaćenja ponude te privlačenja većeg broja posjetitelja konkretnih ciljnih tržišnih skupina.

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet ovog završnog rada su obilježja kampova RH s osvrtom na odabran primjer kamp Turist Grabovac. Cilj rada je analizirati kamp kao ugostiteljski objekt za smještaj koji je danas bitan segment turističke ponude, ali istovremeno jedan od nedovoljno iskorištenih potencijala turističke ponude Hrvatske s posebnim osvrtom na poslovanje kampa Turist Grabovac na području Karlovačke županije. Kroz objašnjenje pojedinih pojmova kao što su vrste kampova, obilježja kamping ponude i kategorizacija kampova u RH, u radu se pobliže prikazuju obilježja odabranog kampa te mogućnosti daljnjeg razvoja i privlačenja većeg broja posjetitelja ciljnih tržišnih skupina.

1.2. Izvori podataka, metode prikupljanja podataka

Za izradu ovoga rada korištena je stručna i znanstvena literatura vezana uz kamping turizam, zakonski propisi iz područja istraživanja, službeni dokumenti i statistička izvješća različitih institucija Republike Hrvatske. Podaci su prikupljeni metodom istraživanja za stolom u potrazi za informacijama o kamping turizmu, vrstama kampova i ostalo.

1.3. Struktura rada

Rad se sastoji od pet poglavlja. U uvodu su navedeni predmet i cilj izrade rada, izvori podataka, metode prikupljanja podataka te struktura rada. U drugom poglavlju rada razrađuje se pojmovno određenje kampova, povijesni razvoj kamping turizma u svijetu i u RH, vrste

kampova, kamping usluge i smještajne jedinice kampova. U trećem poglavlju objašnjen je razvoj i postojanje kamping turizma u Republici Hrvatskoj, kategorizacija kampova u Republici Hrvatskoj te tradicionalni i suvremeni kamping turizam. Četvrto poglavlje odnosi se na obilježja kampa Turist Grabovac na području Karlovačke županije. Navedene su smještajne jedinice kampa, objašnjeno je poslovanje kroz sve odjele te su prikazani statistički podaci u posljednjih nekoliko godina. U petom poglavlju iznosi se analiza sadašnjeg stanja kampa kroz SWOT analizu, kao i perspektive budućeg razvoja.

2. OBILJEŽJA KAMPOVA I KAMPING TURIZMA

Kamping turizam je jedan od specifičnih oblika turizma koji se javlja u drugoj polovici 20. stoljeća. U tom stoljeću zbog svoje masovnosti je ostavio snažan utjecaj za razvoj takvog oblika turizma. Zbog potrebe za boravkom u prirodi došlo je do pojave takvih specifičnih motiva koji potiču razvoj kampova kao ugostiteljskoga objekta za smještaj za goste s vlastitom ili unajmljenom kamp opremom. U posljednjih nekoliko godina u Republici Hrvatskoj kamping turizam je postao vrlo važan oblik turizma koji ostvaruje značajne rezultate.

2.1. Pojmovno određenje kampova

Povijesno, kamp je označavao prostor na kojem su logorovale brojne rimske legije tijekom vojnih pohoda, pa sama riječ *campus* je latinskom podrijetla što znači poljanu, ravnicu.¹

Kampovi prema Rječniku turizma od Vukonić, B., i Čavlek, N. možemo definirati kao ugostiteljski objekt za smještaj u kojem se pružanje usluge smještaja organizirano na otvorenom prostoru.² Smještajna jedinica kampa je kamp jedinica, odnosno kamp parcela koja može, ali i ne mora biti označena. Ovisno o načinu poslovanja, kategorizaciji koja se označava sa zvjezdicama te uz nužne infrastrukturne priključke kamp mora raspolagati prostorijama za zajedničko korištenje (higijenske prostorije) i razne ugostiteljske i sportsko-rekreacijske sadržaje.³

Američko udruženje kampova ističe da je kamp mjesto koje omogućava rekreacijske, kreativne i obrazovne mogućnosti kroz život na otvorenom prostoru.⁴

Također Sladoljev definira kamp kao prostor gdje se pruža gostima mogućnost smještaja u iznajmljenim ili vlastitim šatorima, karavanima, kamperima, autodomovima.

¹ Sladoljev, J., Praktični rječnik kamping pojmova, Svi važniji podaci – od A do Z, Master studio Poreč, 2011., str. 72.

² Galičić, V., Rječnik ugostiteljsko-turističkih pojmova, Rijeka, Vlastito izdanje, 1999., str. 119

³ Vukonić, B., Čavlek, N., Rječnik turizma, Zagreb, Masmedija, 2001., str. 158.

⁴ American Camp Association, www.acacamps.org, (21.06.2018.)

Prema Zakonu u ugostiteljskoj djelatnosti (NN 138/06) kampiranje je boravak pod šatorom, u kamp-kućici, kamp-prikolici, pokretnoj kućici (engl. *mobile home*), autodomu (kamper) i drugoj odgovarajućoj opremi za smještaj na otvorenom prostoru.⁵

Prema Pravilniku o razvrstavanju i kategorizaciji ugostiteljskih objekata iz skupine kampovi (NN 85/2015), kampovi su poslovni objekti i funkcionalna cjelina u kojem ugostitelj obavlja ugostiteljsku djelatnost odnosno pruža ugostiteljske usluge (smještaja, prehrane, pića i napitaka) u ugostiteljskim sadržajima.⁶

2.2. Povijesni razvoj kamping turizma u svijetu i kod nas

U povijesti, kampiranje je bilo među prvim putovanjima u kojemu se je zbog rekreacije putovalo na odmor. Razvoj kampiranja doseže u rane 1900-te i veže se za britansko otočje gdje je organizirano prvo rekreativno kampiranje i gdje je tiskan prvi priručnik za kampiste.⁷ Opremu za kampiranje činio je šator. Prvim osnivačem kampiranja smatra se Amerikanac Thomas Hram Holding koji je izdao Priručnik za kampiste na temelju vlastitog iskustva s kampiranja. Također, on je zaslužan i za osnivanje prve organizacije „Udruge kampista“ koja je zastupala interese i želje kampista. Na snažan razvoj kamping turizma utjecalo je i razvoj biciklizma, automobila i pojava prvih vozila proizvedenih specijalno za kampiste i to kamp prikolice pričvršćene za automobile koje su bile opremljenije, komfornije i udobnije od šatora. Prvo kamping vozilo je proizvedeno sredinom 20. stoljeća koji je bio prototip današnjeg autodoma. Snažan razvoj kamping turizmu djelovale su brojne kamperske organizacije kao što su njemački autoklub (njem. *Allgemeiner Deutcher Automobil Club*) i kod nas Hrvatski autoklub. Razvojem prvoga kamping vozila i osnivanjem prvih organizacija došlo je do razvoja suvremenoga kampinga.⁸ Na području Republike Hrvatske prvi kampovi i sam turizam započeo je 1953. godine na otocima Krku i Rabu. Hrvatska je raspolagala sa 18 kampova sa smještajnim kapacitetom od 5,500 mjesta. Prvi kampisti su bili iz Njemačke koji su i danas u strukturi inozemnih gostiju u kampovima prvi. Danas je kampiranje u svijetu ali u Hrvatskoj skup način provođenja odmora na otvorenom zbog tehničko-tehnološke razvijene opreme. Kamping oprema je sve skuplja, pokretnija, duža. Glavna vrsta smještaja su luksuzno

⁵ Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, www.mint.hr, (21.06.2018.)

⁶ Ibid.

⁷ Hendija, Z., Čorak, S., Mikačić, V., Kamping turizam, Hrvatski turizam: plavo, bijelo, zeleno, Institut za turizam, Zagreb, 2006., str. 68.

⁸ Ibid.

opremljeni autodomovi i pokretne kućice sa svim kućanskim aparatima. Dolazi i do *glampinga* koji veže kampiranje i luksuz. *Glampiranje* spaja današnju tehnologiju i tradicionalni komfor. Neki od naziva za ovaj tip odmora su i *boutique* kampiranje, elitno kampiranje, *posh* kampiranje ili jednostavno komforno kampiranje. Za *glampiranje* u ponudi su smještajne jedinice poput okruglog šatora, peterokutnog šatora, zvonastih šatora, safari šatora, šatora koliba i kućica na drvetu. Kampovi su sve uređeniji, a vozila modernija i udobnija. Nastaju kamping parkovi, a šatore zamjenjuju kamping prikolice i auto-domovi. Današnji kampisti su aktivne osobe koji uživaju u boravku na otvorenom, traži razne aktivnosti u prirodi, ekološki svjesni.

2.3. Vrste kampova

Postoji nekoliko podjela kampova u stručnoj literaturi, ali ni jedna nije jedinstvena. Većina kampova se dijeli prema:

- vrsti korisnika (naturalistički kampovi, kampovi za mladež, obiteljski kampovi)
- mogućnostima (termalni, vodeni, gradski).

No postoji podjela kampova s obzirom na pojedine kriterije, a to su:

- s obzirom na vrstu korisnika
- prema lokaciji
- prema radnom periodu otvorenosti
- prema opremljenosti kamp opreme.

Podjela kampova s obzirom na vrstu korisnika:⁹

Obiteljski kamp je vrsta kampa koja odgovara smještaju obitelji s djecom. Takva vrsta kampa a i sama oprema je potpuno prilagođena takvim gostima.

Kampovi za djecu su kampovi koji su najviše zastupljeni u Americi. Djecu se tijekom njihovog školovanja vodi u kampove i obučava se o raznim zanatima i aktivnostima u prirodi

⁹ Ibid., str. 105.

i to od pecanja, gađanja lukom i strijelom u metu. Ova vrsta kampa prvobitno je neprofitni jer služi isključivo za naobrazbu djece.

Kampovi za mladež su kampovi slični kampovima za djecu, ali jedina razlika između kampova je razina usluge, sadržaji i aktivnosti. Ovakva vrsta kampa je vezana uz razne događaje.

Naturistički kampovi su kampovi koji daju slobodu ljudskom tijelu i propagiraju nudizam. Ovakva vrsta kampova se nalaze daleko od znatijelnih ljudi, u mirnim mjestima. U ovim kampovima gostima nije dopušteno nošenje odjeće prilikom sunčanja i obavljanja svakodnevnih aktivnosti.

Kampovi za posebne interesne skupine su kampovi kao što sama riječ kaže za određenu skupinu gostiju. Postoje mnogobrojne a među poznatima su kampovi za smještaj motociklista, ronilaca, planinara i drugih skupina.

Kampovi za starije su vrsta kampova koji su pretežito nalaze u Americi i specijalizirana su za boravak osoba treće životne dobi. U ovim kampovi su pretežito zastupljeni oblici smještaja u kampovima kao što su mobilne kućice, bungalovi.

Podjela kampova prema lokaciji podrazumijeva:¹⁰

- kontinentalni kamp,
- planinski kamp,
- primorski kamp,
- zdravstveni kamp,
- kamp u zaštićenim područjima prirode.

Kontinentalni kampovi su kampovi koji su smješteni uglavnom uz obale rijeka i jezera s mnoštvo prirodnih znamenitosti. Također mogu biti smješteni uz prometnice.¹¹

Planinski kampovi su smješteni na u brdskim i planinskim područjima. Najčešće su smješteni u blizini skijališta koja su otvoreno tijekom cijele godine.¹²

¹⁰ Ibid., str. 104

¹¹ Sladoljev, J., op. cit., str. 11-12.

¹² Ibid., str. 104.

Primorski kampovi su kampovi smješteni uz obalu mora. Republika Hrvatska ali i mnoge europske mediteranske zemlje su najbolji primjer toga. U ovim kampovima su zastupljeni obitelji s djecom tijekom godišnjih odmora.¹³

Zdravstveni kampovi su pretežito zastupljeni na području Francuske zahvaljujući brojnim termalnim izvorima vode. Ovakav oblik vezan je uz osobe koje su svoj odmor povezale s zdravljem.¹⁴

Kampovi u nacionalnim parkovima i prirodno zaštićenim cjelinama su kampovi koji su regulirani posebnim pravilima o zaštiti prirodnog lokaliteta. Poslovanje ovakvoga kampa je specifično u odnosu na druge kampove.¹⁵

Prema radnom periodu otvorenosti razlikujemo kampove:¹⁶

- cjelogodišnji kampovi koji su otvoreni tijekom cijele godine,
- sezonski kampovi koji su otvoreni tijekom turističke sezone,
- prigodni koji se otvaraju u isključivo za određene prigode.

Kampovi prema opremljenosti kamp opreme:¹⁷

- kamp za kamp prikolice,
- kamp za autodomove,
- mješoviti kamp,
- bungalov-kamp,
- mobil-home kamp,
- kamp naselje.

Prema standardu odnosno kategorizaciji kampa, kampovi se mogu podijeliti na:¹⁸

- kampove s 5 zvjezdica - ekskluzivni kampovi,
- kampove s 4 zvjezdica - prvoklasni kampovi,
- kampove s 3 zvjezdica - prosječni kampovi,

¹³ Ibid., str. 104.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Sladoljev, J., op. cit., str. 107.

¹⁷ Ibid., str. 106.

¹⁸ Ibid., str. 108.

- kampove s 2 zvjezdica - kampovi dostatnog standarda,
- kampovi s 1 zvjezdica - skromni kampovi i kampirališta.

Prema organizacijskom sastavu kampovi se dijele na:¹⁹

- samostalni kampovi su kampovi koji su najčešći locirani u Europi, ali i u Hrvatskoj su najzastupljeniji u mini kampovima.
- Kampovi u sastavu ugostiteljskih poduzeća su kampovi koji pripadaju djelatnosti poduzeća, koji osim kampa ili kampova ima i pruža ugostiteljske usluge u drugim oblicima smještaja kao što su hoteli, moteli, aparthoteli.
- Kampovi koji su u sastavu neturističkih organizacija su kampovi u organizaciji pojedinih vladinih ili nevladinih, profitnih ili neprofitnih organizacija, vjerskih.
- Kampovi u domaćinstvu su kampovi čija se djelatnost odvija kao dopunski posao fizičke osobe temeljem Rješenja nadležnog tijela državne uprave. Ova vrsta kampa je specifična za Hrvatsku i u vlasništvu su građana koji posluju bez reguliranja posebnog poduzetničkog statusa.

Prema hrvatskom zakonodavstvu odnosno prema Pravilniku o razvrstavanju, minimalnim uvjetima i kategorizaciji ugostiteljskih objekata kampova iz skupine „kampovi i druge vrste ugostiteljskih objekata za smještaj“ (NN br. 75/2008 do 11/2014) kampovi se prema vrsti usluga dijele na:²⁰

- kamp,
- kamp naselja,
- kampiralište,
- kamp odmorište.

Prema članku 6. Pravilnika, „kamp je objekt u kojem se gostima pružaju usluge: kampiranja (smještaja na uređenom prostoru na otvorenom – na kamp mjestu i/ili kamp parceli), smještaja u građevinama (u kućicama u kampu, bungalovima i slično), druge ugostiteljske usluge, ostale usluge u funkciji turističke potrošnje te mogućnost bavljenja športom i/ili

¹⁹ Ibid.

²⁰ Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, www.mint.hr, (22.06.2018.)

drugim oblicima rekreacije na prostoru na otvorenom u Kampu ili u blizini Kampa“. Ukupni kapacitet kampa izražava se brojem smještajnih jedinica i to da minimalno 70% kapaciteta mora biti za smještaj gostiju - kampista na osnovnim smještajnim jedinicama kampa (kamp mjesto ili kamp parcela), a preostalih 30% može biti za smještaj gostiju u smještajnim jedinicama u građevinama.²¹

Prema članku 7. Pravilnika kamp naselje je objekt u kojem se „gostima pružaju različite ugostiteljske usluge koje ispunjavaju uvjete sukladno propisima za Kamp i neke od vrsta (jedne ili više vrsta ili više objekata jedne vrste): Hotel, Aparthotel, Turističko naselje i Turistički apartmani. U kamp naselju pružaju se i ugostiteljske usluge za pripremu i usluživanje hrane, pića i napitaka sukladno Pravilniku te ostale usluge u funkciji turističke potrošnje. Kamp naselje mora gostima osigurati mogućnost bavljenja športom i/ili drugim oblicima rekreacije“. Potrebno je, također, naglasiti kako Kamp naseljem u cjelini upravlja jedan ugostitelj, bez obzira što unutar objekta mogu poslovati druge pravne ili fizičke osobe, koje obavljaju različite funkcije u službi turističke potrošnje.²² Ukupno je 60% smještajnih kapaciteta kamp naselja namijenjeno za pružanje smještaja u osnovnim smještajnim jedinicama (kamp mjesto ili kamp parcela), a 40% smještajnih jedinica pružaju smještaj u nekoj od vrsta: Hotel, Aparthotel, Turističko naselje i Turistički apartmani.

Prema članku 8., kampiralište je objekt u kojemu se pružaju usluge kampiranja s pokretnom imovinom koja je u vlasništvu kampista. Kampiralište kao objekt ima najviše 30 osnovnih smještajnih jedinica (kamp mjesto ili kamp parcela), sanitarni čvor i pojedine sanitarne elemente za goste, a usluga recepcije pruža se na poziv gosta.²³

Kamp odmorište je objekt u kojem se gostima pružaju usluge kampiranja za noćenje ili kraći odmor s vlastitom pokretnom opremom za kampiranje. Kamp odmorište ima samo smještajne jedinice – kamp mjesta, kamp parcele i sanitarni čvor, a usluga recepcije pruža se na zahtjev gosta.²⁴

Kampovi se razlikuju i prema veličini:²⁵

²¹ Ibid.

²² Ibid.

²³ Ibid.

²⁴ Ibid.

²⁵ Sladoljev, J., op. cit., str. 105.

- veliki kampovi – veličine preko 1 000 kamp jedinica,
- srednji kampovi su kampovi veličine od 500 do 1 000 kamp jedinica,
- mali kampovi su kampovi veličine od 100 do 250 kamp jedinica,
- mini kampovi su kampovi veličine od 10 do 100 kamp jedinica.

2.4. Kamping usluge

Usluge koje se pružaju u kampovima su raznovrsne, a to su smještaja kampista na uređenom prostoru na otvorenom, smještaja u građevinama: kućica u kampu, bungalovi, smještaj u nekom od objekata iz skupine „hoteli“ koji se nalaze u kampu, pružanje usluga prehrane, pića i napitaka, ostale usluge namijenjene turističkoj potrošnji kao što su iznajmljivanje bicikala i drugih sportsko rekreacijskih sadržaja.²⁶

Smještaj kampista na uređenom prostoru podrazumijeva:²⁷

- iznajmljivanje osnovnih smještajnih jedinica kampa: kamp parcela i kamp mjesta namijenjenih za korištenje i postavljanje pokretne opreme za smještaj na otvorenom prostoru kao što su autodomovi, šatori, kamp-prikolice pokretne kućice u kampu, vreće za spavanje,
- iznajmljivanje kamping opreme (šatori, stolovi, kamp-prikolice, stolova i stolice, produžni kablova, rashladnih pretinaca),
- mogućnost korištenja zajedničkih prostorija (sanitarnog čvora), uređaja i opreme te drugih sadržaja koji se potrebni kampistima za boravak na otvorenom prostoru,
- pružanje ostalih usluga vezanih uz smještaj na otvorenom.

Smještaj u kućicama u sklopu kampu podrazumijeva smještaj u objektima koji su prizemne, jednostavne nepokretne građevine, moguće i raznih oblika.

Kućica u kampu je objekt u kojem se mogu nalaziti sljedeće smještajne jedinice:²⁸

- soba: smještajna jedinica koja se sastoji od pretprostora, dijela za spavanje i kompletne vlastite kupaonice,

²⁶ Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, www.mint.hr, (22.06.2018.)

²⁷ Ibid.

²⁸ Ibid.

- studio apartman: smještajna jedinica koja se nalazi u kućici u kampu ili bungalovu, a sastoji se od pretprostora, dijela namijenjenog i uređenog za spavanje, kuhinje, blagovaonice i boravak, te vlastite kompletne kupaonice,
- apartman: smještajna jedinica koja se nalazi u kućici u kampu ili bungalovu, a sastoji se od pretprostora, prostorije za spavanje, posebne prostorije namijenjene za kuhanje, blagovanje i boravak, te vlastite kompletne kupaonice,
- prostorija za spavanje: smještajna jedinica koja se nalazi u kućici u kampu ili bungalovu, a sastoji se od prostorije za spavanje, a može imati i vlastitu kompletnu kupaonicu ili sanitarne uređaje za goste,
- spavaonica: smještajna jedinica koja se nalazi u kućici u kampu ili bungalovu, a sastoji se od prostorije za spavanje s više od pet kreveta. Može imati vlastite zajedničke sanitarije za goste (zahod, tuševе i umivaonike).

U današnje vrijeme, uobičajeno je da se u kampu nudi usluga iz drugih smještajnih objekata iz skupine „hoteli“ poput hotela, aparthotela, pansiona. Ovakvi smještajni objekti uz naziv kamping nose kamping *resort*, kamping *village*, ili turističko naselje.

2.5. Smještajne jedinice kampova

Smještajni kapaciteti kampova izražava se ukupnim brojem osnovnih i smještajnih jedinica u građevinama te kapacitetom smještajnih jedinica. Osnovne smještajne jedinice kampa su kamp mjesto i kamp parcela.

Kamp mjesto je pojedinačno ili grupno brojem ili slično označen i uređen prostor za kampiranje (očišćen od korijenja, kamenja i sl.).²⁹

Kamp parcela je omeđen, pojedinačno brojem ili slično označen i uređen prostor za kampiranje (očišćen od korijenja, kamenja i sl.). Opremljena je priključkom na struju i vodu, a može imati priključke na plin, odvod, kanalizaciju, SAT TV i internet.³⁰

²⁹ Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, www.mint.hr, (22.06.2018.)

³⁰ Ibid.

Slika 1: Kamp mjesta

Izvor: Kamping udruženje Hrvatske, www.camping.hr, (26.06.2018.)

Također u kampovima nalaze se građevine namijenjene za smještaj gostiju i to u bungalovima i paviljonima.

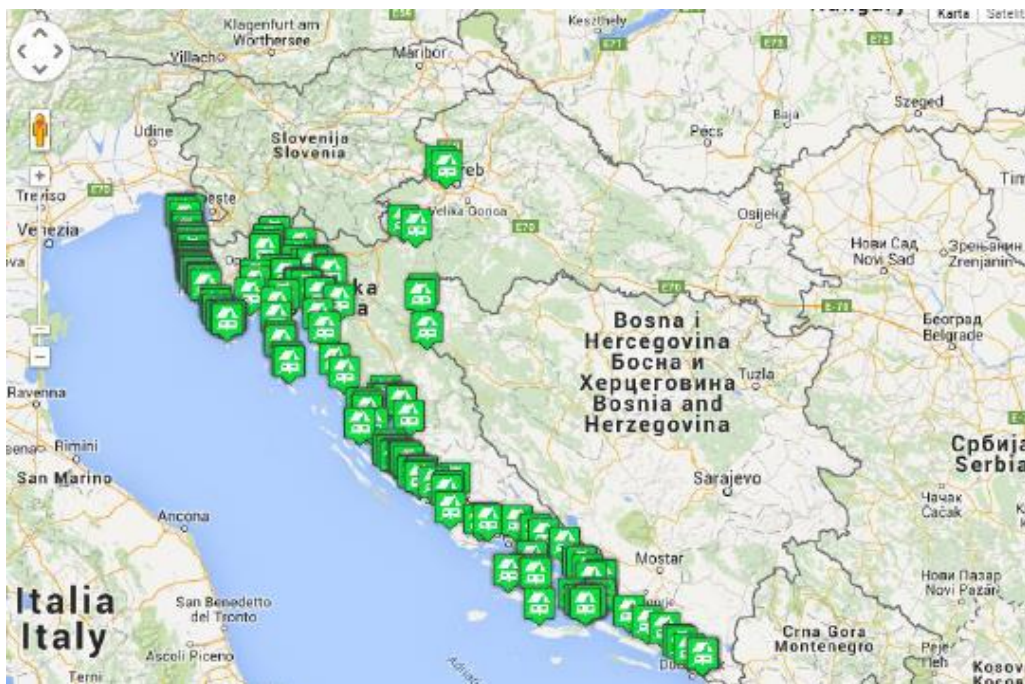
3.KAMPING TURIZAM U REPUBLICI HRVATSKOJ

Hrvatska je zemlja s tisuću otoka i otočića, poluotoka i zaljeva što ju predstavlja diljem svijeta prepoznatljivom. Hrvatska je mjesto gdje se može provesti dane pod sunčanim plavim nebom i tople noći pod zvijezdama, zemlja kao stvorena za kampiranje. Hrvatska ima bezbroj mogućnosti da razvija kamping turizam. Osim obale, mora, sunca, Hrvatska raspolaže brojnih mogućnosti za razvoj ovakvoga oblika turizma. Kamping turizam kao specifični oblik turizam kojemu je resursna osnova priroda, potrebno je uvelike ulagati, ali i zaštititi samu prirodu i prirodno okruženje.

3.1.Obilježja kamping ponude u Republici Hrvatskoj

Na prostoru Republike Hrvatske kamping turizam počeo se prvo razvijati na otocima i to na Krku i Rabu. Gotovo 90% hrvatskih kampova smješteno je duž jadranske obale ili na otocima, a ostatak se nalazi u blizini rijeka i jezera.³¹

Slika 2: Prostorni razmještaj kampova u Republici Hrvatskoj

Izvor: Kamping udruženje Hrvatske, www.camping.hr, (26.06.2018.)

³¹Camping.hr, www.camping.hr (26.06.2018.)

Tabela 1: Broj postelja u kampovima Republike Hrvatske

Godina	Broj postelja		Udio kampova u ukupnom broju postelja Republike Hrvatske
	Kampovi	Republika Hrvatska	
2013.	239.424	925.773	25,9
2014.	236.162	977.414	24,1
2015.	237.758	1.029.312	23,1
2016.	227.559	1.133.751	20,1
2017.	241.819	1.207.427	20

Izvor: obrada autora prema podacima Hrvatske turističke zajednice, Turizam u brojkama 2017., Zagreb, 2018., https://www.htz.hr/sites/default/files/2018-08/HTZ%20TUB%20HR_%202017%20FINAL.pdf

U tablici 1. prikazan je broj postelja u kampovima Republike Hrvatske i ukupan broj postelja s kojima raspolaže Republika Hrvatska od 2013. do 2017. godine. Također, prikazan je udio kampova u ukupnom broju postelja Republike Hrvatske. Iz tablice 1 je vidljiv kontinuirani rast broja postelja iz godine u godinu. No u ukupnoj strukturi Republike Hrvatske vidljivo je smanjenje udjela kampova u ukupnom broju smještajnih kapaciteta. Razlog tome može se tražiti u bržem rastu broja smještajnih kapaciteta u drugim smještajnim objektima u odnosu na kampove.

Tabela 2: Dolasci i noćenja u kampovima i prostorima za kampiranje u Republici Hrvatskoj

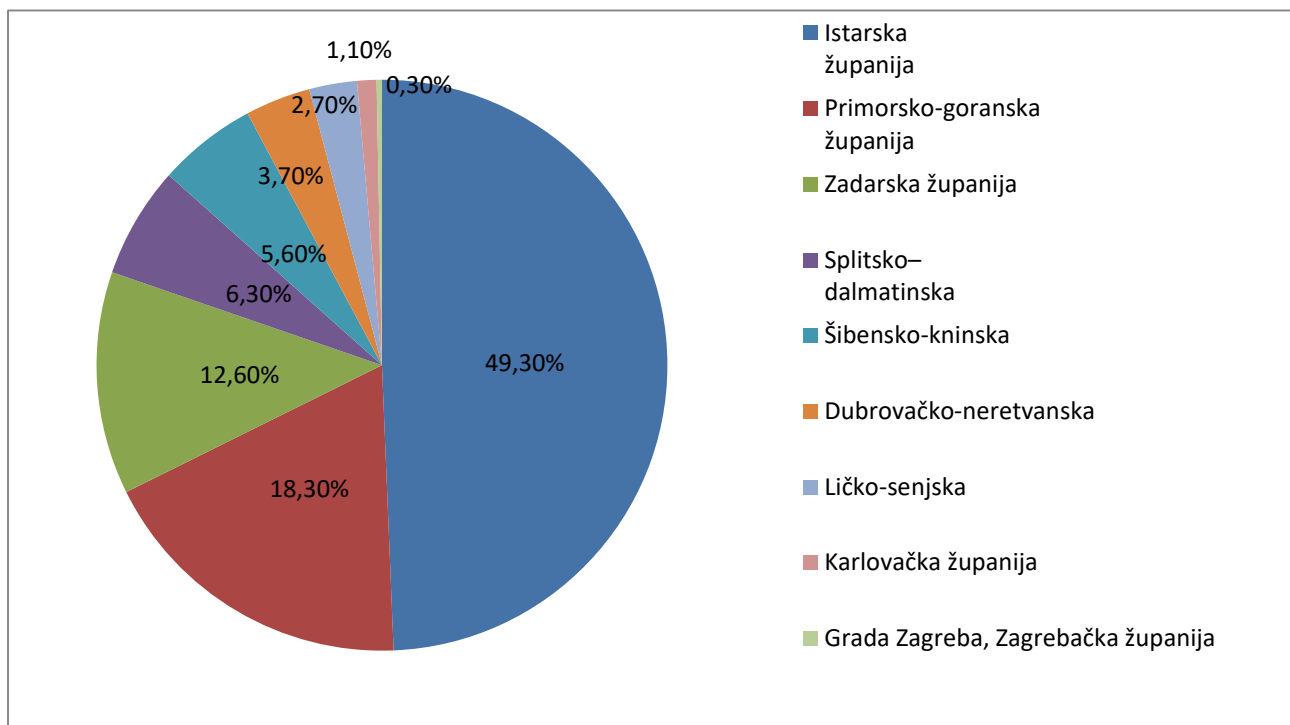
Godina	Dolasci	Noćenja
2013.	2.445.000	16.646.000
2014.	2.433.000	16.519.000
2015.	2.555.000	17.158.000
2016.	2.601.000	17.484.000
2017.	2.822.000	19.082.000

Izvor: obrada autora prema podacima Državnog zavoda za statistiku, dostupno na www.dzs.hr

U tabeli 2. prikazani su dolasci i noćenja kampista u kampovima i prostorima za kampiranje u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2013. do 2017. godine. Iz tabele je vidljiv kontinuirani

rast broja dolazaka i noćenja u svim godina. U 2014. godini bilježi se pad broja dolazaka i noćenja u kampovima i prostorima za kampiranje u Republici Hrvatskoj iz razloga što je turistička sezona (01.04.-31.10.) bila izrazito kišna, a glavni preduvjet za kampiranje je toplo, vedro vrijeme.

Grafikon 1: Kapaciteti kampova po županijama u 2016.

Izvor: obrada autora prema podacima Turistički promet i kapaciteti u kampovima u Republici Hrvatskoj u 2016., <https://www.camping.hr/hr>, (02.07.2018.)

U grafikonu 1 prikazani su smještajni kapaciteti kampova po županijama u 2016. godini. U ukupnim smještajnim kapacitetima u kampovima Hrvatske, Istarska županija ima najveći smještajni kapacitet i pokriva 49,3%. Slijedi Primorsko-goranska županija s 18,3% i Zadarska županija s 12,6% kamping kapaciteta Republike Hrvatske. Ispod 7% udjela u kapacitetima imaju sve ostale županije: Splitsko-dalmatinska (6,3%), Šibensko-kninska (5,6%), Dubrovačko-neretvanska (3,7%), Ličko-senjska (2,7%) te Karlovačka županija (1,1%), dok se minimalni broj smještajnih kapaciteta nalazi na području Grada Zagreba, Zagrebačke županije sa 0,2%. Iz grafikona 1 možemo zaključiti da primorske županije pokrivaju 98% kamping kapaciteta, dok se ostatak od 2% kampinga Republike Hrvatske nalazi na kontinentu.

Tabela 3: Kamping noćenja po županijama od 2014. do 2016. godine

Županije	Kamping noćenja			Indeks	
	2014.	2015.	2016.	2014/2015	2015/2016
Istarska	8.489.489	8.726.874	8.952.029	103	103
Primorsko-goranska	3.229.331	3.376.301	3.387.294	105	100
Zadarska	1.911.000	2.035.820	2.066.533	107	102
Splitsko-dalmatinska	878.933	938.426	996.506	107	106
Šibensko-kninska	891.590	938.426	881.440	105	94
Ličko-senjska	519.897	538.941	559.493	104	104
Dubrovačko-neretvanska	444.857	447.193	435.706	101	97
Karlovačka	131.137	155.069	176.752	118	114
Zagreb, Zagrebačka	11.588	28.081	26.799	142	95
Ukupno Hrvatska	16.508.323	17.158.081	17.483.616	104	102

Izvor: obrada autora prema podacima Turistički promet i kapaciteti u kampovima u Republici Hrvatskoj u 2016., <https://www.camping.hr/hr>, (02.07.2018.)

U tabeli 3 prikazana su kamping noćenja po županijama u Republici Hrvatskoj u 2014., 2015. i 2016. godini te verižni indeksi. U 2015. godini bilježi se porast broja noćenja u svim županijama u kojima se odvija kamping turizam. U 2016. godini pojedine županije bilježe pad broja noćenja.

3.2. Kamping turizam na području Karlovačke županije

Kamping turizam na području Karlovačke županije nije dovoljno razvijen bez obzira što na prostoru županije trenutno posluje osam kampova različitih kategorija. Dva kampa imaju četiri zvjezdice (kamp Slapić koji se nalazi u blizini grada Duge Rese i kamp Srce prirode koji je sastavni dio istoimenoga seoskoga gospodarstva obitelji Srakovčić), tri zvjezdice ima kamp Korana koji je u sklopu ponude Nacionalnog parka Plitvička jezera i kamp Turist Grabovac u općini Rakovica, te jednu zvjezdicu ima (kamp Radonja koji se nalazi desetak kilometara od grada Karlovca u mjestu Tušilović), a preostali su rangirani kao kamp-odmorišta (kamp odmorište Sabljaci koji se nalazi u blizini grada Ogulina) i kampirališta (kamp Korita i kamp Bear koji se nalazi u općini Rakovica).

Tabela 4: Usporedba kamping ponude prema raspoloživim smještajnim kapacitetima i površini u Karlovačkoj županiji u 2017. godini

Kampovi	Površina u hektarima	Smještajni kapacitet
Kamp Slapić	4	300
Kamp Srce prirode	3,5	108
Kamp Radonja	3	21
Kamp Turist Grabovac	5	397
Kamp Korana	35	1478
Kamp odmorište Sabljaci	0,25	78
Kampiralište Korita	0,5	72
Kampiralište Bear	0,75	90
Ukupno	52	2544

Izvor: obrada autora prema podacima Kamping udruženja Hrvatske, kampovi u unutrašnjosti, dostupno na <https://www.camping.hr/hr/hrvatski-kampovi/unutrasnjost> (02.07.2018.)

U tabeli 4 prikazani su kampovi, kamp odmorište i dva kampirališta na području Karlovačke županije. Iz tabele 4 je vidljivo da kampovi na prostoru županije zauzimaju 52 hektara. Također, iz tabele 4 je vidljivo da najviše smještajnih kapaciteta imaju kamp Korana, Kamp Turist Grabovac i kamp Slapić. Ujedno ovi kampovi su po kvaliteti i po poslovanju među najboljim kampovima kontinentalne Hrvatske. Ukupni prihvatni kapacitet dnevno u kampova na području Karlovačke županije u 2017. godini je 2544. Može se zaključiti da Karlovačka županija ima nedovoljno prihvatnih kapaciteta u vrijeme turističke sezone.

Karlovačka županija ima prednosti u razvoju kamping turizma kao specifičnog oblika turizma u usporedbi s većinom drugih županija zbog prirodnih resursa, nezagađenog okoliša, različitih lokaliteta kulturno-povijesnog nasljeđa, kao i jedinstvenog krškog krajolika protkanog vodotocima četiriju rijeka.

3.3. Kategorizacija kampova u Republici Hrvatskoj

Kategorizacija je postupak i način utvrđivanja vrste i kategorije objekta. Kategorizacija kampova u Republici Hrvatskoj se označava zvjezdicom i postoje četiri kategorije: dvije, tri, četiri i pet zvjezdica. Pri kategorizaciji kampa postoje obvezni uvjeti i uvjeti koji se boduju. Propisani bodovni prag za određene uvjete koji se boduju u kampu su:³²

1. ekologija,
2. sport i rekreacija,
3. trgovačke, ugostiteljske i ostale sadržaje.

Ukoliko objekt posluje samo ljeti, od 1. travnja do 15. listopada, ne mora zadovoljiti određene uvjete koje su navedene u uvjetima za kategorizaciju. U nastavku se navode kriteriji koji objekt mora ispuniti bez obzira poslovao kao postojeći objekti ili novi objekti. Ukoliko kamp ispunjava više od uvjeta koji se navode u nastavku, tada kamp dobiva veći broj zvjezdica. Kamp kao ugostiteljski objekt mora imati:

1. Kapacitet i ulaz u kamp – kamp mora imati najmanje 10 osnovnih smještajnih jedinica s tim da je 70 % smještajnih jedinica kamp mjesto ili kamp parcela i može do 30% smještajnih jedinica imati u građevinama. Što se tiče ulaza, kamp mora imati jedan kolni ulaz ili izlaz koji je noću osvijetljen, cijeli prostor kampa ograđen ogradom te na ulazu u kamp mora imati prostorni plan s ucrtanim prometnicama,
2. Recepcija kampa – recepcija kampa mora imati prostor za prijem gosta koja je klimatizirana ili grijana. Također na recepciji se treba nalaziti i kutija prve pomoći, telefon za potrebe gosta i osoblja. Zaposlenici na recepciji odnosno recepcioneri moraju znati barem jedan strani jezik,
3. Sanitarni čvor za goste – ovisno o veličini kampa ovisi broj sanitarnih čvorova. Na ulazu potrebna je oznaka zahoda za žene ili muškarce, pod od protukliznog i

³² Pravilnik-o-razvrstavanju-i-kategorizaciji-ugostiteljskih-objekata-iz-skupine-kampovi-NN-54-16.pdf, dostupno na <https://narodne-novine.nn.hr/>, (13.07.2018.)

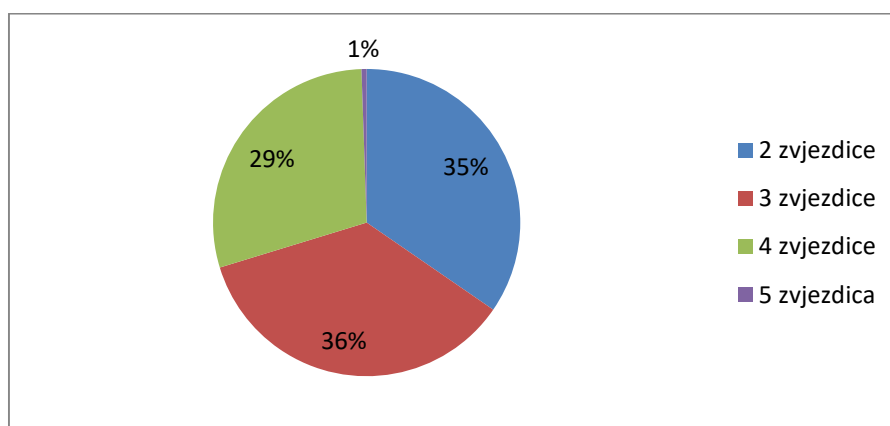
vodootpornog materijala koji se lako održava, odgovarajuća rasvjeta, dostupnost tople vode, tuševa, popločenost podova i zidova, električne utičnice za brijače aparate, svi uređaji u funkcionalnom stanju,

4. Prometnice unutar objekta - putovi tijekom noćnih sati trebaju biti osvijetljeni. Unutar kampa trebaju se nalaziti i uspornici prometa. Glavna prometnica je od utvrđenog kompaktnog gornjeg sloja (kamen, druge čvrste obloge, asfalt). Ukoliko objekt ima manje od 50 smještajnih jedinica može biti utvrđeni nekompaktni gornji sloj (šljunak).
5. Kamp mjesto i kamp parcele – sve osnovne smještajne jedinice kampa moraju biti uredno pripremljene i označene, odgovarajuće veličine, s parkirnim mjestom, opremljeni priključcima za odvod, struju, vodu,
6. Praonica rublja – dostupnost i opće stanje prostora za pranje rublja ovisno o veličini kampa. Trebaju postojati natkriveni praonici s toplom vodom i mogućnost pranja, sušenja i glačanja rublja. Također ovisno o veličini kampa potreban je i odgovarajući broj perilica rublja i sušilica,
7. Dječje igralište – dječje igralište mora sadržavati minimalno tri elementa za igru koja su sigurna,
8. Prostor za roštilj – prostor za roštilj mora zadovoljavati sve zdravstvene i sigurnosne standarde,
9. Sakupljanje otpada – unutar kampa moraju biti dostupni kontejneri i označena mjesta za prikupljanje smeća i za ekološko odvajanje otpada ,
10. Opće karakteristike kampa – potrebno je utvrdi kakva je uklopljenost kampa u prirodno okruženje, kakva je čistoća prostora i održavanje opreme za kampiranje unutar kampa.

U 2018. godini prema podacima Ministarstva turizma, Hrvatska ima 182 kategorizirana kampa.³³ Najveći udio zauzimaju kampovi sa 3 zvjezdice, njih 65, zatim kampovi sa 2 zvjezdice njih 63, a 4 zvjezdice 58. Jedan kamp u Republici Hrvatskoj je kategoriziran s 5 zvjezdica i to kamp Krk. U Hrvatskoj oko jedne trećine kampova je višeg ranga kvalitete sa 4 zvjezdica.

³³ Popis kategoriziranih objekata u Republici Hrvatskoj u 2018. godini, dostupno na <https://mint.gov.hr/kategorizacija-11512/11512>, (15.08.2018.)

Grafikon 2: Struktura kategoriziranih kampova u Republici Hrvatskoj u 2018. godini

Izvor: Ministarstvo turizma, Popis kategoriziranih turističkih objekata u Republici Hrvatskoj, dostupno na <https://mint.gov.hr/kategorizacija-11512/11512>, (15.08.2018.)

3.4. Suvremeni i tradicionalni kamping turizam

Još šezdesetih godina prošloga stoljeća kampovi su bili drugi po važnosti smještajni kapaciteti. Na razvoj kamping turizma utjecalo je mnogo činitelja kao što su provođenje vremena u prirodi, bijeg od buke i svakodnevnice, razvoj udobnijih i bržih prijevoznih sredstava koji su uz prijevoz nudili i smještaj.

Prva putovanja odnosno kampiranja sežu u rane 1900-te godine kada je organizirano putovanje uz britansko otočje i kada je tiskan prvi priručnik za kampiste. Za prvi oblik kampiranja zaslužan je Robert Baden-Powell koji se 1907. godine sa sobom na putovanje poveo dvadesetak mladih izviđača na višednevni izlet s noćenjem u šatorima na otok Brownsea. Potrebno je spomenuti i Thomasa Hiram Holdinga koji je izdao prvi priručnik za kampiste na osnovi svoga vlastitoga iskustva s kampiranja, te je zaslužan i za osnivanje prve organizacije-Udruge kampista (eng. *Association of Cycle Campers*) koja je osnovana u Londonu i zastupala interese kampista.

Ubrzo nakon i u drugim britanskim gradovima su osnovane i druge organizacije koje su se međusobno povezivale u prvi nacionalni savez kampista-Klub kampista i karavanista (engl. *Camping and Caravanning Club*). Ovo putovanje se smatra početkom razvoja specifične vrste odmora u prirodi jer se po prvi put za noćenje koristio šator za noćenje. Snažan utjecaj na razvoj kamping turizma pridonio je i biciklizam, automobilizam i motociklizam i proizvodnja rekreacijskih vozila koja su proizvedena specijalno za kampiste. Nakon pojave šatora kao

prve opreme kamping turizma, došlo je i do pojave kamp-prikolice koje su bile pričvršćene za automobile, udobnije i opremljenije od šatora. Pojava ovakve vrste opreme olakšala je kampistima putovanja.

Na kamping turizam djelovale su razne kamperske organizacije i auto-moto klubovi, a najvažnije su *Allgemeiner Deutscher Automobil Club* iz Njemačke, ANWB iz Nizozemske i u Hrvatskoj Hrvatski autoklub.

Sredina 20. stoljeća se smatra intenzivnim razvojem suvremenoga masovnog odmorišnog turizma koji se je prvenstveno oslanjao na kamping turizam. Tada je kampiranje postao omiljenom ljetnom relaksacijom ne samo za zaljubljenike u prirodu i avanturiste već i za šire društvo. Prvi oblici kampiranja možemo poistovjetiti s robinzonskim turizmom gdje je glavni motiv odlaska na putovanje boravak u prirodi i okružen s zelenilom. Prvi kampovi su bili izuzetno niskih troškova poslovanja, a ostvarivali su dobre poslovne rezultate. Razlog tomu su vrlo malen broj zaposlenih, kratko razdoblje poslovanja i niski troškovi održavanja. Tradicionalni kamping odnosno avanturističko-robinzonsko kampiranje traje od 50-ih do 90-ih godina 20. stoljeća.

U današnje vrijeme, kampiranje je skup način provođenja vremena zbog tehničko-tehnološko visoko razvijene opreme gdje je glavna vrsta smještaja toliko prostrana, komforna i klimatizirana. Kamping oprema kao što su pokretne kućice, autodomovi postaju sve skuplja i komfornija gdje možemo vidjeti da cijena takve opreme raste i na nekoliko milijuna. Današnji kampisti nisu više ljudi slabijeg imovinskog statusa već se radi o pojedincima koji kupuju skupu opremu, kampere i autodome te su tehnološki izvanredno opremljeni.

Suvremeni kampisti su ekološki osviješteni te paze na prirodu u kojoj se nalaze jer žele višestruko uživati na tom području iz godine u godinu. Više ne prihvaćaju ponudu pasivnog odmora već odmora s mnogo aktivnosti, znanja i iskustva gdje svakodnevno mogu naučiti nešto novo i zanimljivo te u potpunosti uživati u skladu s prirodom.

Prema Cvelić-Bonifačić, J. i ostali, trendovi u razvoju kampinga mogu se prepoznati kroz povratak posebnim vrijednostima i razvoju novih vrsta i oblika kamping proizvoda. Utjecaji koji uvjetuju oblikovanje kamping turizma su:³⁴

³⁴ Cvelić-Bonifačić, J. i Milohnić, I. u Gržinić, J. i Bevanda, V.: Suvremeni trendovi u turizmu, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, Pula, 2014., str. 154

1. Globalizacija u razvoju kampinga donosi promjene u tehnologiji, liberalizaciju roba i usluga i povećanu mobilnost,
2. Demografske promjene do 2020. godine predviđaju više od 20% europske populacije starije od 65 godina, više slobodnog vremena i veću kupovnu moć,
3. Dostupnost informacija putem interneta, raznih tražilica, pojava pametnih telefona, GPS-a i digitalna televizija daju mogućnost dostupnosti i transparentnosti informacija,
4. Personalizacija daje mogućnost kreiranja kamping proizvoda za „osobu“, a ne za ciljne skupine. Personalizacija postaje izazov menadžmentu kamping proizvoda uz uspostavljanje suradnje među različitim nositeljima turističke ponude koji zajednički kreiraju vrijednost i turistički doživljaj na lokanom i regionalnom nivou.

4. KAMP TURIST GRABOVAC

U nastavku se analizira Kamp Turist Grabovac koji je jedan od kampova na prostoru kontinentalne Hrvatske i koji posljednjih godina bilježi izvanredne rezultate poslovanja.

4.1. Općenito o kampu Turist Grabovac

Kamp Turist Grabovac je smješten u južnom dijelu Karlovačke županije, u općini Rakovica u naselju Grabovac. Za samo sat i pol vožnje od Zagreba ili Zadra i nadomak čaroliji od 16 jezera, Nacionalnom parku Plitvička jezera. Kamp Turist Grabovac prolazi pored glavne državne ceste prema Dalmaciji (D-1), koja je i ujedno jedna od glavnih poveznica istočne Europe s Jadranskim morem.³⁵ Kamp Turist Grabovac je otvoren 1968. godine kao vrlo jednostavan kamp koji nudi smještaj na otvorenom prostoru uz osnovne infrastrukturne priključke. Kategoriziran je s 3 zvjezdica i površinom od 50 četvornih metara. Trenutno je stalno zaposlenih 17 osoba, a tijekom sezone broj se utrostručuje zbog povećanja obujma poslovanja.

Također kamp je dobio mnogobrojne nagrade, a posebno možemo istaknuti:

1. Croatia's Best Campsites 2015.-2018. koju dodjeljuje Kamping udruženje Hrvatske kampovima koji zadovoljavaju postavljene standarde kvalitete u sklopu definiranog sustava ocjenjivanja u četiri kategorije: sanitarije, smještajne jedinice, ugostiteljska i trgovačka ponuda te sadržaji za slobodno vrijeme, a kvaliteta sadržaja i usluga dodatno se potvrđuje i prilikom obilaska inspektora,
2. Turistički cvijet – Kvaliteta za Hrvatsku 2015. koju dodjeljuje Hrvatska gospodarska komora najboljim turističkim destinacijama i smještajnim objektima u Hrvatskoj. Nagrada Turistički cvijet – Kvaliteta za Hrvatsku se dodjeljuje kampovima u nekoliko kategorija: mali, srednji i veliki kampovi koji su smješteni na kopnu i na moru. Odnedavno se dodjeljuje nagrada i za najbolju *glamping* ponudu,
3. Nagradu Ecocamping Award, kamp je dobio 2015. godine od udruge Ecocamping koja se smatra jednom od najcjenjenijih europskih udruga koja za cilj ima promicati održivi razvoj, zaštitu okoliša, sigurnosti i kvalitete u kamping industriji. Slogan *Ecocamping* pridaje kampu posebnu pažnju zelenom poslovanju koji se odnosi na

³⁵ Plitvice holiday resort, www.plitvice.com/hr, (<http://www.plitvice.com/hr>)

pojam ekologije i ekonomije. Očuvanje prirode i racionalno korištenje prirodnih resursa je glavni cilj udruge Ecocamping Award,

4. Posljednju nagradu koji je kamp dobio u 2017. godini je Inovacamp koju dodjeljuje Kamping udruženje Hrvatske koja se dodjeljuje onim kampovima koji se ističu kreativnošću i idejama. Ova nagrada se dodjeljuje za proizvode i usluge kao što su *glamping*, izgradnja umjetnih vodenih površina, posebnih programa za kućne te za individualni pristup s gostima. Kamp je izgradnjom mobilnih kućica, indijanskoga sela, te dodatnih sportskih rekreacijskih sadržaja koji se nalaze u sklopu dječjega igrališta dobio ovu prestižnu nagradu.

4.2. Smještajne jedinice kampa

Kamp Turist Grabovac ili Holiday Resort Plitvice na ukupno 50.000 četvornih metara nudi smještaj u kampu na 95 kamp parcela i 22 kamp mjesta, u građevinama 22 komfornе sobe, jedan luksuzni apartman, 10 mobilnih kućica, 6 indijanskih šatora, te 9 kućica kraj jezera i 5 kućica u krošnjama.

Slika 3: Mapa kampa

Izvor: Plitvice Holiday Resort, <https://plitvice.com>, (01.09.2018.)

U nastavku se detaljnije objašnjavaju pojedine vrste parcela s kojima kamp raspolaže, a to su:

- premium parcele - su parcele koje imaju priključke za vodu i struju, daleko od ceste, velika mjesta, s pogledom, ravna mjesta za velike kampere i karavane, u blizini bazena i sanitarnog čvora. Kamp ima 47 premium parcela,
- comfort parcele - su parcele sa strujom, velika mjesta, bliže cesti, blizu vode, mjesta za velike kampere, karavane i velike šatore, blizu sanitarnog čvora, blizu sportskog terena i igrališta. Kamp raspolaže sa 23 comfort parcele,
- standard parcele – su manja mjesta, blizu ceste, struja, mjesta za male ili srednje kampere i šatore, blizina sportskog terena i igrališta.

Kamp mjesta u kampu su travnata područja i mjesta za male i velike šatore, potreban je kabel za struju koji se može i iznajmiti sa svom drugom kamping opremom, blizu igrališta i sanitarnog čvora.

Također kamp u ponudi nudi smještaj u građevinama:

- paviljonu Jelena,
- u 3 bungalova,
- apartmanu.

Glamping ponuda kampa se sastoji od:

- indijanskog sela u kojemu se nalazi 6 indijanskih šatora,
- 10 mobilnih kućica,
- i novoizgrađenim kućicama na jezeru i kućicama u krošnji.

U paviljonu Jelena na dva kata ima 16 dvokrevetnih soba s potpuno opremljenim kupaonicama i grijanjem za hladnije dane. U svim sobama postavljena je SAT TV kako bi boravak bio što ugodniji. Doručak, ručak i večeru poslužuje se u restoranu. Uz noćenje gosti mogu birati žele li noćenje s doručkom, polupansion ili puni pansion. Sobe su na raspolaganju tijekom cijele godine. Novosti od ove godine u paviljonu je što svaka soba ima sef i mini bar.

U tri bungalova izgrađenih od drveta nalazi se ukupno šest dvokrevetnih soba sa pomoćnim krevetom. Opremljene su SAT TV-om i klima uređajem, a imaju ugrađeno grijanje u sobama te podno grijanje u kupaonici. Kao i sobe u paviljonu, bungalovi su na raspolaganju tijekom cijele godine. Svaka soba u bungalovima u ponudi ima mini bar i sef.

Apartman Plitvice Holiday Resorta predstavlja vrhunac luksuza i komfora kako u kampu, tako i u čitavoj regiji. Klima, LCD televizor, grijani pod u kupaonici, perilica suđa, pećnica te namještaj vrhunske kvalitete i dizajna samo su dio luksuza. Apartman se naplaćuje uvijek po istoj cijeni, neovisno o broju osoba u njemu i u koji se može smjestiti maksimalno osoba. Apartman je dostupan tijekom cijele godine.

U 2018. turističkoj sezoni kamp nudi i *glamping* smještaj. *Glamping* smještaj je mogući u 6 indijanskih šatora, 10 mobilnih kućica i kućicama na jezeru i kućicama u krošnji. Indijanski šatori su napravljeni po uzoru na prave šatore indijanskih plemena. Svaki šator karakterizira jedno indijansko pleme. Kapacitet šatora je četiri osobe. Unutar šatora su 4 kreveta, četiri unikatna sanduka za odjeću, stol sa 4 stolice napravljenih od drveta, struja, besplatan WiFi. Šatori su idealni za pravi avanturistički odmor, za odmor s prijateljima, za odmor s kolegama s posla, za inovativni školski izlet, motivacijsko-relaksirajući *team building*, opušteno obiteljsko okupljanje. U neposrednoj blizini indijanskog sela nalazi se dječje igralište, te novoizgrađeni bazen.

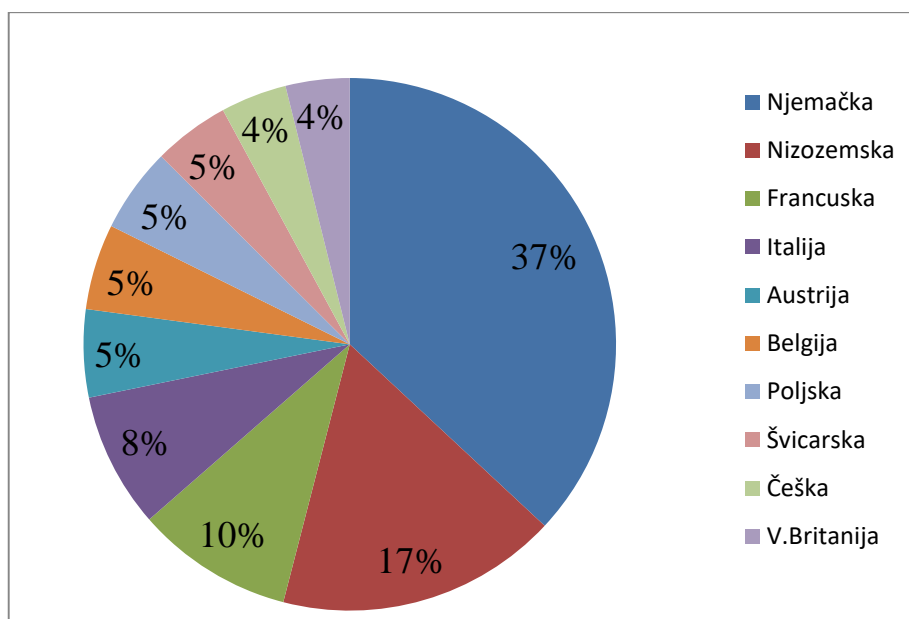
Mobilne kućice napravljene su kao spoj ugodnosti i mira u kojima se pruža smještaj tijekom cijele godine. Svaka kućica na površini od 33 metra kvadratnih, ima svoju terasu s garniturom za sjedanje, dvije spavaće sobe u kojoj je jedna opremljena bračnim krevetom, a druga soba je opremljena sa dva odvojena kreveta, dvije kupaonice s tuševima i toaletima, dnevnim boravkom s kuhinjom koja je opremljena pločom za kuhanje s 3 + 1 radijatorskim elementima, plinskim plamenikom za kuhanje pomoću struje ili plina, te drugim vrhunskim kuhinjskim aparatima. Smještajni kapacitet svih mobilnih kućica je maksimalno 6 osoba.

Kućice na jezeru su jedinstvene jer su građene posebnog oblika. Kućice na jezeru su izgrađene na prostoru koji je bio prije za kampiranje. Tijekom kišnih dana, na tom prostoru bile su poplave. Vlasnici su prenamjenom kamp mjesta izgradili jezero s umjetnim slapovima koji daju prizor sličnim Plitvičkim jezerima i Rastokama. Okolo jezera nalazi se devet kućica. Većina kućica ima izravan pristup jezeru koji uključuje i malu plažu u kojoj se gosti mogu tijekom vrućih ljetnih dana ohladiti. Smještajni kapacitet svake kućice je dvije osobe. Svaka kućica je klimatizirana i ima sobu s bračnim krevetom, kupaonicom s tušem i WC-om, SAT TV, mini bar, terasu za prostor za sjedanje.

Kućice u krošnji su specifičan dizajn luksuznog drvenog stana koji pruža savršenu priliku za povezivanje s prirodom i prekrasnom okolicom pružajući elegantan interijer dizajniran za udobnost i opuštanje. Pet posebno drveno opremljenih kuća za četiri osobe nude udoban i luksuzan smještaj visoko u borovoj šumi. Kuće daju savršeni bijeg od užurbanosti i buke svakodnevnog života. Stabla okolo kućica jamče privatnost i nude hladovinu tijekom vrućeg vremena. Svaka kućica u krošnji ima dvije spavaće sobe od kojih je jedna dvokrevetna soba i jedna soba s 2 odvojena kreveta, dvije kupaonice s tušem i WC-om, kuhinju opremljenu električnim štednjakom, hladnjakom i perilicom posuđa. Sve kućice su klimatizirane i sve kućice imaju terasu s prostorom za sjedenje za četiri osobe.

Prema informacijama dobivenima od voditelja kampa Turist Grabovac i recepcije najčešći kampisti su iz Nizozemske, Njemačke, Francuske, Italije, Austrije i Belgije. Oko 90% svih dolazaka i noćenja, prema tomu, čine gosti iz Zapadne Europe.

Grafikon 3: Struktura kampista u kampu Turist Grabovac prema državljanstvu u 2017. godini

Izvor: obrada autora prema podacima odjela recepcije Kampa Turist Grabovac

Iz grafikona 3 je vidljivo da najveći udio kampista iz Njemačke. Oko 17% zauzima Nizozemska, a 10% Francuska. Ostale zemlje s podjednakim postotkom su Austrija, Belgija, Poljska, Švicarska, Češka i Velika Britanija. Ciljni klijenti kampa su turisti iz zemalja Europske unije koji su već višegodišnji kampisti i kojima je kamp drugi dom i koji poznaju već osoblje kao svoju obitelj. Novi gosti koje kamp traži su zahtjevniji gosti iz zemalja

Europske unije kojima je određeno upravo kamp s 3 zvjezdice, s odličnim sadržajima, ekološkim tehnološkim rješenjima u recikliranju i obiteljskom atmosferom.

4.3. Prijamni odjel

Prijamni odjel nalazi se na ulazu u objekt i čini ga recepcija. Na recepciji je jedan zaposlenik u smjeni tijekom cijele godine koji brine o dočeku i prijavi i odjavi gostiju te priprema sve u vezi s rezervacijom smještaja. U sezoni na recepciji zaposleno je 10 recepcionera u tri smjene i to sve zbog velikom obujma posla. Sustav rezervacija organiziran je na način da gosti mogu rezervirati preko različitih agencija ili individualno. Većina kampista koji dolaze u kamp su rezervirali svoju parcelu, kamp mjesto i smještajnu jedinicu. Ostaju uglavnom nekoliko noći i posjećuju prirodne znamenitosti općine. Grupni dolasci najčešće su organizirani preko agencija u predsezoni (4. i 5. mjesec) ili u sezoni (9. i 10. mjesec). Cijene u kampu variraju ovisno o promatranom razdoblju. Cijene svih usluga izražene su u kunama i eurima te je u cijenu uključen PDV.

4.4. Odjel domaćinstva

Odjel domaćinstva brine o sobama u paviljonu, bungalovima i svim drugim smještajnim kapacitetima unutar kampa. Organiziran je u dvije smjene po četiri zaposlenika. Također odjel domaćinstva brine o čišćenju cijelog objekta i o vanjskom okolišu (zalijevanje cvijeća, čišćenje parkirališta, trebljenje trave iz cvijeća), te redovnoj higijeni sanitarnih prostorija za kampiste. Također u sklopu domaćinstva je i praonica rublja.

4.5. Odjel hrane i pića

U sklopu kampa nalazi se i caffe bar i restoran. Novo u ponudi je *pool* bar. Restoran ima kapacitet od 80 sjedećih mjesta u zatvorenom dijelu te 120 mjesta na terasi. Restoran Plitvice Holiday Resorta nudi bogat izbor delicija prvenstveno tradicionalne ličke, ali i moderne hrvatske kuhinje. Gostima resorta osigurani su svakodnevni bogati jelovnici po promotivnim cijenama te ponuda a la carte. Doručak se poslužuje od 7 do 10 sati. Tamo gosti mogu birati

raznovrsne vrste salama, džemova, pahuljica, jogurta, namaza, peciva, razne vrste napitaka, kave, prirodnih sokova. Tijekom ručka od 12 do 16 sati, najčešće dolaze grupe.

4.6. Izvanpansionska ponuda

Dodatni sadržaji unutar kampa u kojima gosti mogu uživati su sprave za vježbanje, dječje igralište na dvije lokacije od kojih se jedan nalazi pri ulazu u kamp, a drugi u blizini *pool* bara i indijanskih šatora. Također gostima je na raspolaganju i odbojkaško igralište, prostor za stolni tenis, te najnovije u ponudi je kino na otvorenom i avanturistički golf. Kino na otvorenom pod zvijezdama se pruža svaki dan u vrijeme sezone. Za one mlađe organizira se neki crtani film, dok za one starije filmovi koji u sebi pobuđuju osjećaj zajedništva i povratka u prirodu. Ponuda filmova sastoji se od deset filmova od kojih se svaku noć jedan emitira kako ne bi došlo do ponovnog emitiranja filma tijekom boravka gosta. Avanturistički golf je zapravo mini golf. Riječ je o najnovijoj ponudi koja se nudi kampistima u kampu, te je idealna rekreacija i zabava za cijelu obitelj, ali i za *team building* ponudu. Avanturistički golf se naplaćuje po satu i prema segmentu korisnika: za djecu, za odrasle, te za obitelj.

Slika 4: Dodatni sadržaji unutar kampa

Izvor:Plitvice Holiday Resort, <https://www.plitvice.com/hr/> (22.06.2018.)

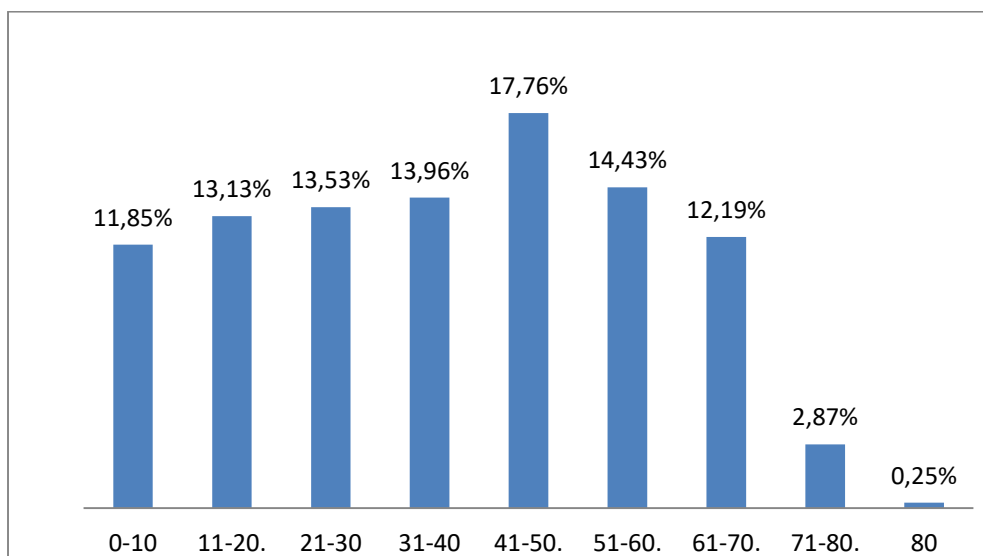
Dodatni sadržaji za poticanje potrošnje gostiju izvan kampa su raznovrsni i bogati u rakovičko-plitvičkom kraju. Na prvom mjestu su Nacionalni park Plitvička jezera koji je prvi motiv dolaska gostiju. Blizina grada Slunja i Rastoka također je povoljna za razvoj

izvanpansionske ponude. Baraćeve špilje su jedan od dodatnih sadržaja kojeg gosti često vole posjetiti. Uz jahačke klubove, iznajmljivanje bicikala, tu je i Adrenalin park Plitvice na lokaciji Gajina pećina. U Selištu Drežničkom nudi se slobodno penjanje, *absajlanje*, *zipline*, te Ranch dolina jelena na imanju u Drežnik Gradu. Također jedan sadržaj je rafting na rijeci Mrežnici kojeg organizira Turistički centar Mirjana koji je smješten 2 km od grada Slunja. Također u Turističkom centru Mirjana gosti se mogu okušati u vožnji *quada* te kajaka. Turistička zajednica općine Rakovica svake godine za vrijeme ljetnih mjeseci organizira ljetne večeri na eko etno tržnici u Grabovcu.

4.7. Statistički podaci kampa Turist Grabovac

U nastavku su izneseni statistički podaci kampa Turist Grabovac od 2013. do 2017. godine. U grafikonu 4 su prikazani dolasci prema dobnim skupinama turista.

Grafikon 4: Dolasci gostiju u kamp prema dobnim skupinama

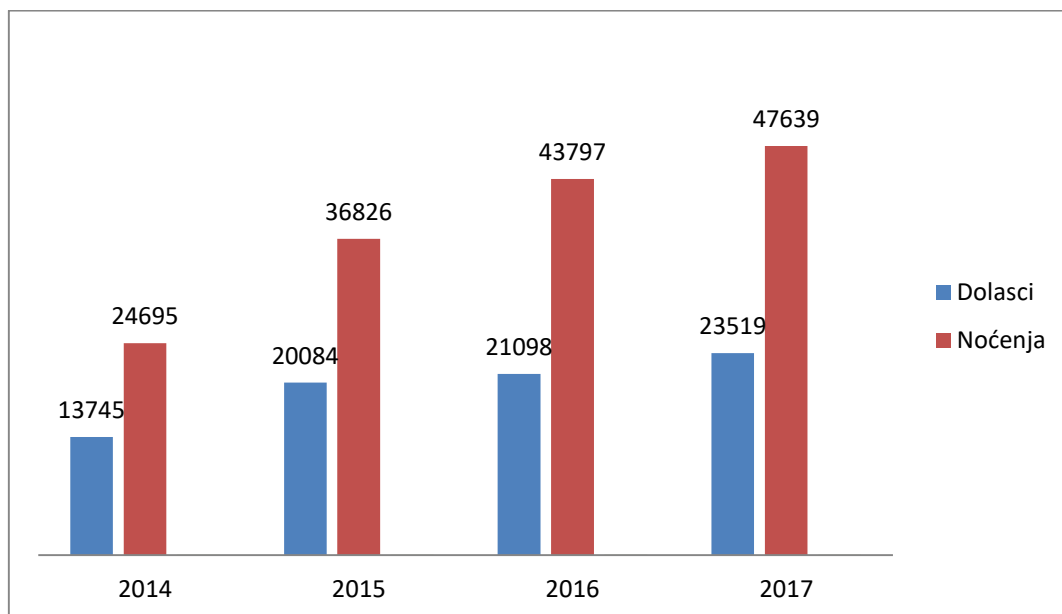

Izvor: obrada autora prema podacima recepcije Kampa Turist Grabovac

Iz grafikona 4 se vidi da najveći udio dolazaka zauzimaju osobe od 41 do 50 godina, njih 17,76%. S podjednakim postotkom zastupljene su dobne skupine od 0 do 40 godina. Gosti kampa su sve dobne skupine osim starijih dobnih skupina. Većina gostiju unutar kampa su obitelji iz velikih gradova koje dolaze u prirodu i uživaju u obiteljskoj atmosferi i prirodnim ljepotama.

Nadalje u grafikonu 5 prikazani su ukupni dolasci i noćenja u razdoblju od 2014. do 2017. godine.

Grafikon 5: Broj dolazaka i noćenja od 2014. do 2017. godine

Izvor: obrada autora prema podacima recepcije Kampa Turist Grabovac

Prema podacima iz grafikona 5 možemo zaključiti da broj dolazaka i noćenja u kampu iz godine u godinu raste. Voditeljica kampa navodi kako je razlog ovakvom kontinuiranom rastu broja dolazaka obogaćivanje ponude kampa (brojnih sportsko-rekreativnih sadržaja), ljubaznost osoblja te blizina Nacionalnoga parka Plitvička jezera.

Tabela 5: Ukupan broj noćenja od 2014. do 2017. godine na kamp parcelama i kamp mjestima kampa Turist Grabovac

	2014	2015.	2016.	2017.	Ukupno
	kom.	kom.	kom.	kom.	kom.
kampiranje (osobe)	14810	21207	26575	28207	90799
automobil	3625	4974	6075	8157	22831
šator	2700	3767	3030	3153	12650
kamp prikolica	1541	1919	2983	3897	10340
kamp automobil	2359	3583	5282	6785	18009
autobus	6	21	7	12	46
motocikl	106	196	237	303	842
kućni ljubimac - kamp	495	586	1115	1500	3696

Izvor: obrada autora prema podacima odjela recepcije Kampa Turist Grabovac

U tabeli 5 prikazan je ukupan broj noćenja na kamp parcelama i kamp mjestima u razdoblju od 2014. do 2017. godine. Prema istoj tabeli može se zaključiti da je prisutno povećanje broja noćenja svih komponenti unutar kampa.

5. SWOT ANALIZA KAMPA TURIST GRABOVAC

U nastavku slijedi SWOT analiza kampa Turist Grabovac u svrhu prezentiranja analize stanja.

Tabela 6: SWOT analiza kampa

SNAGE <ul style="list-style-type: none">➤ Dobra lokacija (blizina Nacionalnog parka Plitvička jezera)➤ Bogata i atraktivna ponuda➤ Dobra infrastruktura➤ Bogata ponuda dodatnih sadržaja➤ Dugogodišnje iskustvo u području ugostiteljstva i hotelijerstva➤ Povlačenje investicijskih sredstava iz Europske unije➤ Bogatstvo flore i faune	SLABOSTI <ul style="list-style-type: none">➤ Nedovoljno iskorišteni kapaciteti u predsezoni i posezoni➤ Slab WIFI➤ Nedovoljno stručno osoblje
PRILIKE <ul style="list-style-type: none">➤ Mogućnosti umrežavanja s različitim pružateljima usluga na turističkom tržištu	PRIJETNJE <ul style="list-style-type: none">➤ Prisutnost proaktivne konkurencije➤ Recesija➤ Slaba kupovna moć domaćeg stanovništva➤ Relativno kratka turistička sezona u Republici Hrvatskoj

Izvor: izrada autorice

U SWOT analizi prikazane su prednosti kampa, a to su: dobra lokacija (blizina NP Plitvička jezera), dobra gastronomska ponuda u restoranu kampa, povlačenje investicijskih sredstava iz Europske unije (izgradnja *glamping* smještajnih objekata), te bogata ponuda dodatnih sadržaja unutar kampa. Slabosti su: nedovoljno iskorišteni kapaciteti u predsezoni i posezoni, slab WIFI unutar cijelog kampa, te nedovoljno stručno osoblje koje se iz godinu u godinu mijenja. Prepoznata prilika je u umrežavanju i poslovnoj suradnji s različitim akterima na turističkom

tržištu, a prijetnje koje dolaze iz vanjskog okruženja su proaktivna i snažna konkurencija te izrazita sezonalnost hrvatskog turizma.

6. ZAKLJUČAK

Hrvatska je turistička destinacija s dugom tradicijom u turizmu i posjeduje neiskorištene prirodne potencijale. Ostvarenje neiskorištenih potencijala treba dovesti Hrvatsku među vodeće turističke zemlje Europe s razvijenim posebnim vidovima turizma. Kamping turizam je jedan od specifičnih oblika turizma u Republici Hrvatskoj i uvelike se razlikuje od nekadašnjeg poimanja kamping turizma. Kamping turizam u Hrvatskoj je još uvijek nedovoljno iskorišten u odnosu na konkurentne zemlje (Francuska, Italija, Španjolska), iako u proteklih deset godina ima tendenciju rasta. Kamping turizam u Republici Hrvatskoj je posebno naglašen na području Istre gdje kamping objekti čine polovicu ukupnih smještajnih kapaciteta. Kako bi se povećavala konkurentnost hrvatskih kampova na turističkom tržištu nužno je ulaganje u kampove na način da se obogati ponuda s dodatnim sadržajima i uslugama te različitim aktivnostima i programima po uzoru na trendove kamping ponude na međunarodnom tržištu. Novi oblik koji se pojavio u Republici Hrvatskoj, tzv. *glamping*, proširio je postojeću kamping ponudu. Hrvatska ima potencijala da razvije *glamping* ponudu. Uvođenjem mobilnih kućica, kućica na drveću ili u blizini bazena, izgradnjom eko sustava odvodnje i hortikulturnog uređenja kampovi u Hrvatskoj se sve više transformiraju u premium luksuzni smještaj u prirodi koji ni po cijeni, niti posebnoj lokaciji, nisu konkurencija drugim oblicima smještaja. Kamp Turist Grabovac svojom ponudom je odličan primjer praćenja trendova u kamping turizmu koji se može prepoznati na primjeru izgradnje kućica na jezeru i kućica u krošnjama. Ciljne skupine kampa diferenciraju se po kupovnoj moći. Platežna moć gostiju određuje koji oblik smještaja će koristiti. Dio kampa Turist Grabovac prilagođen je posjetiteljima kojima je omogućen smještaj po pristupačnim cijenama, dok dio kampa nudi smještaj u kućicama u krošnjama i kućicama na jezeru koji su upravo za kampiste više platežne moći. *Glamping* turisti su osobe koje uživaju u biciklizmu, šetnji, promatranju prirode i drugim aktivnostima na otvorenom uz spoj komfora. Potrošnja takvih gostiju je iznadprosječna i usmjerena upravo na kvalitetu.

LITERATURA

Popis knjiga:

1. Cvelić Bonifačić, J., Osnove hrvatskog i europskog kamping turizma, Kamping, Poreč, 2011.
2. Cvelić-Bonifačić, J. i suradnici: Suvremeni trendovi u turizmu, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, Pula, 2014.
3. Galičić, V., Rječnik ugostiteljsko-turističkih pojmova, Rijeka, Vlastito izdanje, 1999.
4. Hendija, Z., Čorak, S., Mikačić, V., Kamping turizam, Hrvatski turizam: plavo, bijelo, zeleno, Institut za turizam, Zagreb, 2006.
5. Sladoljev, J., Praktični rječnik kamping pojmova, Svi važniji podaci – od A do Z, Master studio, Poreč, 2011.
6. Sladoljev, J., Kamping turizam, sve o kampingu, Pula, C.A.S.H., Kamping udruženje Hrvatske, 2004.
7. Vukonić, B., Čavlek N., Rječnik turizma, Zagreb, Masmedija, 2001.

Internet:

1. American Camp Association, www.acacamps.org, pregledano 21.06.2018.
2. Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr, pregledano 23.06.2018.
3. Hrvatska turistička zajednica, www.croatia.hr, pregledano 21.06.2018.
4. Kamping udruženje Hrvatske, www.camping.hr, pregledano 01.07.2018.
5. Institut za turizam, www.iztzg.hr, pregledano 16.07.2018., 21.07.2018.
6. Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, www.mint.hr, pregledano 21.06.2018.
7. Plitvice Holiday Resort, www.plitvice.com, pregledano 20.07.2018.
8. Udruženje kampista Hrvatske: www.camping-croatia.com, pregledano 13.05.2015.

Ostalo

1. Hrvatska turistička zajednica, Turizam u brojkama 2017., Zagreb, 2018., dostupno na www.htz.hr
2. Institut za turizam, Hrvatski turizam u brojkama, Zagreb, 2016., dostupno na www.iztzg.hr

POPIS SLIKA

Slika 1: Kamp mjesta	12
Slika 2: Prostorni razmještaj kampova u Republici Hrvatskoj.....	13
Slika 3: Mapa kampa.....	24
Slika 4: Dodatni sadržaji unutar kampa	29

POPIS TABLICA

Tabela 1: Broj postelja u kampovima Republike Hrvatske.....	14
Tabela 2: Dolasci i noćenja u kampovima i prostorima za kampiranje u Republici Hrvatskoj.....	14
Tabela 3: Kamping noćenja po županijama od 2014. do 2016. godine	16
Tabela 4: Usporedba kamping ponude prema smještajnim kapacitetima i površini u Karlovačkoj županiji u 2017. godini	17
Tabela 5: Ukupan broj noćenja od 2014. do 2017. godini na kamp parcelama i kamp mjestima	31
Tabela 6: SWOT analiza kampa.....	33

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Kapaciteti kampova po županijama u 2016.....	15
Grafikon 2: Struktura kategoriziranih kampova u Republici Hrvatskoj u 2018.godini	20
Grafikon 3: Struktura kampista u kampu Turist Grabovac prema državljanstvu u 2017. godini	27
Grafikon 4: Dolasci gostii u kamp prema dobnim skupinama.....	30
Grafikon 5: Broj dolazaka i noćenja d 2014. do 2017. godine.....	31